

ערב יום-השנה לכיבוש ירושלים הצענו להפוך את ירושלים של זהב' להימנוז המדינה — ולתת לאזרחי ישראל את ההזדמנות להחליט בעצמם על עתיד השטחים המוחזקים

ירושלים של זהב

על נושאים אלה תחת שהבית יספל באותם דברים שלגביהם יש חילוקי-דיעות, שלגביהם הציבור סוער ומוסער, שלגביהם יש צורך בביור ציבורי בבית הזה: אתן כדוגמה רק שני נושאים, שהבית צריך היה לטפל בהם השבוע, ואינו מטפל בהם: יש בעייה של ההתנחלות* בחברון, לא אביע כעת את דעתי לגופו של עניין. אני מקווה שהיא ידועה. אבל הבעייה היא בעייה, יש דעות שונות עליה, והיא צריכה לעניין את הכנסת. היא גם דחופה מפני שבכל יום נוצרות שם עובדות חדשות, שאין להשיבן. יש בעייה שנייה: המיבצעים המתוכננים להגנת יוסיאחוד ירושלים. המדובר באירועים שצריכים להיערך בעוד שבועיים. כלומר, זוהי בעייה שיש לה גבול של זמן ברור של שבועיים — ואין מדברים עליה בכנסת. למה? שתי הצעות אלה הוגשו לנשיאות הכנסת כהצעות דחופות לסדר-היום, והנשיאות שללה

מי שקרא בשבוע שעבר את עיתוני-ישראל, יכול היה לחשוב כי נעדרנו מן הבית, או ישבנו בו אילמים וחללי-מעש. כי העיתונות הלאומנית החליטה, כנראה, לסתום את פינו. באותו שבוע עשינו את הדברים הבאים:
● הגשנו שתי הצעות-חוק (ראה מיסגרות).
● הגשנו שתי הצעות דחופות לסדר-היום: האחת על ההתנחלות* הפרובוקטיבית בחברון, והשנייה על המיבצעים היוממים ביום אחוד ירושלים בניגוד לעמדת-הממשלה. נשיאות הכנסת שללה, אוטומאטית, את שתיהן.
● עלינו חמש פעמים על דוכן הנואמים — הרבה יותר מכל חבר אחר בבית.
● הגשנו הסתייגויות לשתי הצעות-חוק ממשלתיות.
● נעינו על כתיסר שאילחות.
● הגשנו 14 שאילחות חדשות.
בסך-כל — יכול מוצע של שבוע מוצע, יכול העולה בהרבה על זה של כל סיעה אחרת בבית, יכול שהושקע כימעט לחלוטין בעיתונות.

סתימת-הפה — שלב אחרי שלב

שילת הרחיפה של הצעותינו לסדר-היום היתה תוצאת הקנוניה של מפא"י וחרות (כלומר: מע"י וגח"ל) למנוע בכנסת כל ויכוח על הבעיות הבעורות. הגבנו על כך בדרך מקורית, שלא היה לה תקדים עד כה. זה קרה בשעה שעלתה ההצעה הראשונה לסדר-היום. היתה זאת הצעה של ח"כ גדעון האוזנר מ"ע, סיעה קואליציונית מובהקת, לשר-העבודה הקואליציוני, על הפעולות להחזרת סטודנטים ואקדמאים ישראליים מחו"ל לארץ. ביקשנו להסיר את ההצעה מסדר-היום: **אורי אבנרי**: אני רואה חובה לעצמי לנקוט באמצעי הדראסטי והבלתי-מקובל הזה מהנימוק הבא:

מה טיבה של הצעה זו, ובעיקר — מה תכליתה? האם בעייה זו התעוררה עכשיו? היא קיימת במשך כל הזמן. האם יש משהו חדש בה? חוששני שמעט מאוד. האם יש פה חילוקי-דיעות בין חברי-הכנסת המציע לבין השר האחראי? אין שום חילוקי-דיעות. האם יש על הנושא הזה חילוקי-דיעות בין הממשלה ושר הטיעות בבית? אין שום חילוקי-דיעות. אם היה צורך בהשגת אי-פורמזיה, הרי בעוד שבוע שרי-העבודה — ואני מניח שגם חברי-הכנסת האוזנר — ידברו על הנושא הזה, במיסגרת הדין על פעולות משרד-העבודה. אם רצה חברי-הכנסת האוזנר שוועדת העבודה תדון בזה — ועדת-העבודה תשמח לדון בזה גם בלי שהוא יעלה הצעה לסדר-היום בצורה כזו. ואם יש צורך בביור ציבורי בשאלה זו, אני מניח שהשר הממונה על ההסברה היה מאפשר גם לשר אלון, וגם לח"כ האוזנר, לקיים בקול ישראל סימפוזיון מעניין ומאלף. אם כן, רבותי חברי-הכנסת, מה יש כאן? יש כאן גטיסה, ואולי רצה, של מכשיר פארלמנטרי מרכזי יום ד' בשבוע היה בעבר היום התוסס והער ביותר בבית הזה? נדונו בו, בדרך כלל,

הצעת חוק: מישראל עם

1. תוך שלושה חודשים מיום היכנס חוק זה לתוקפו ייערך מישראל-עם, אשר בו יתבקשו אזרחי-המדינה להשיב בחיוב על אחת משלוש השאלות:
(א) האם אתה בעד נסיגה מהשטחים המוחזקים?
(ב) האם אתה בעד סיפוח השטחים המוחזקים למדינת-ישראל?
(ג) האם אתה בעד כינון מדינה פלסטינית עצמאית בשטחים המוחזקים, שתהיה קשורה באמנה בטחוניית, כלכלית ומדינית עם ישראל?
כל משתתף במישאל יתבקש לציין את המילה „כן" ליד הפיתרון המוצע עלי-ידו.
(בשאר שבעת הסעיפים של הצעת-החוק מפורטים נוהלי המישאל המוצע, המקבילים לנוהלי-הבחירות לכנסת. הצעת-החוק, שהוכנה עלי-ידי אמנון זכרונ, הוגשה עלי-ידי ח"כ אורי אבנרי ביום ה-15 במאי 1968.)

את הדחיפות — דבר שאני יכול לכתוב רק כשרירות מוחלטת, אני שואל: לפי איזו אמתי מידה יכלה הנשיאות לשלול את הדחיפות, אם מדובר בהצעה שיש לה תחום ברור של זמן? אם יש משמעות אובייקטיבית כלשהי למושג „דחיפות", לפי קריטריון כלשהו, הרי שאי-אפשר היה שלא להכיר בדחיפות לגבי מה שעומד לקרות בירושלים בעוד שבוע וחצי! ובכן, המכשיר הזה של הצעות לסדר-היום גוסס. הוא גוסס מאז הרגע הראשון של הכנסת הזאת. השלב הראשון היה הנהגת המפתח השרירותי של „מיכסות" לגבי הטיעות. כשלב שני בא „הליכוד הלאומי", וכך נעלמה החלוקה שהיתה נהוגה עד אז: מחצית ההצעות לקואליציה, ומחציתן השנייה לאופוזיציה. ועכשיו, כשלב אחרון — עלי-ידי אי-הכרה טוטאלית ומוחלטת, אי-הכרה מראש, בדחיפותן של הצעות דחופות, נסתם פינו טופית. מובן שהצעת להוריד את העניין מסדר-היום — נדחתה פה-אחד. סיעת „המרכז החופשי" נעדרה מן האולם, אף שכל חבריה היו במינון.

רצח הוויכוח בכנסת

חרונו לנושא זה באותו יום בפעם השנייה, במיסגרת הוויכוח על מישרד-הפיתוח. כשעליתי לנאום, נכחו באולם מלבד היו"ר, השר וסגנו — רק ארבע חברי-כנסת, מהם אחד שחיכה לתורו לנאום.

את עיקר הנאום הקדשתי לפרשת רדינג ד', אך פתחתי כדלהלן:

אורי אבנרי: תמיד נעים לי לפתוח את דברי בנימה חיובית ולשבח בני-אדם. לכן אני רוצה להעלות על נס את חברי-הכנסת הנמצאים כאן — רזיאלנאור, זוארק, שחור ומיקונים...

היו"ר יצחק נבון: חברי-הכנסת אבנרי, מוטב שתפסיק את ההלצות. **אורי אבנרי**: הלוואי ויכולתי להצטרף לדעת היושב-ראש שזוהי הלצה זהו דבר חמור ביותר! כבר היתה לי הזדמנות לדבר הבוקר על הנסיסה של המכשיר הפארלמנטרי הנקרא, הצעות לסדר-היום, מה שאנו רואים עכשיו כאן — זוהי גטיסה של מכשיר פארלמנטארי שני, חשוב יותר, המכשיר המרכזי של כל פארלמנט — זו הנסיסה של הוויכוח. אם נשקף כרגע על האולם הזה, נראה שהסיעה העיקרית בבית נעדרת כולה, להוציא את כבוד היושב-ראש; שסיעות רבות אינן נוכחות; שהעיתונאים אינם רואים חובה להיות כאן, ושהנכחות ירדה לארבעה חברי-כנסת — וכל זה בוויכוח על מישרד כה חשוב. לגבי הפרשה עצמה הוצאנו מרצע מן השק: באמצעות תשובות השרים השונים לשאלות הוכחנו כי חברת החשמל הוציאה קרוב ל-30 מיליון לירות להכנת הקמתה של רדינג ד' בתל-אביב — לפני שמישהו מוסמך החליט על הקמתה שם. כלומר: כדי להציל את הכסף ואת עורם שלהם, הפעילו מנהלי-החברה את הלחץ העצום למיקום התחנה בתל-אביב — בניגוד לכל הגיון בטחוני, בריאותי ואסתטי.

נגד שלילה שרירותית של רשיונות-נהיגה

בחיכוח על מישרד-הפנים, יומיים לפני כן, נכחו הרבה יותר חברי-כנסת — מיספר עצום של תשעה. אני שמח לציין, כי הנאום שלנו (ראה מיסגרת), שבא כהקדמה ליום-השנה לאיחוד ירושלים, זכה להסכמה כמעט כללית של הנוכחים, שניגשו אלינו לאחר-מכן. בעניין זה, לפחות, עוד אפשר לשכנע — והשאלה היא רק אם יש ערך ממשי לשיכנוע הזה.

למחרת היום סיכמה הכנסת את הוויכוח הישן על התאונות בדרכים. נשאלנו עלי-ידי סיעת מע"י אם אנתנו מוכנים להצטרף להצעת-סיכום כללית של כמעט כל הטיעות. הסכמנו — זו הפעם הראשונה. הסיכום קרא באופן כללי להזירות.

אך לפני שהגיע תור ההצבעה, נאם שרי-התחבורה, נחרתי לשמע דבריו, כי הוא הוציע פגיעה קשה בעקרונות של מדינת-חוק. למשל: לפי דבריו, יוכלו פקידי מישרד-הרישוי, ללא שום תהליך משפטי, לשלול את רשיון-נהיגה של נהג שעבר שורה של עבירות-תנועה טכניות, לא-חמורות, שלא ארמו לשום תאונה.

ניסחנו בחיפזון הצעת-סיכום אחרת, שקראה אף היא להזירות, אך הוסיפה: „הכנסת מסתייגת מחלק של ההצעות שהושמעו היום עלי-ידי שרי-התחבורה, ומדגישה

הצעת חוק: המנון המדינה

1. השיר „ירושלים של זהב", בנוסח המילולי המצורף לחוק זה, ובמנגינה השגורה בפי העם, יהיה להימנון-המדינה.
(הוגש עלי-ידי חברי-הכנסת אורי אבנרי ביום 15 במאי 1968. להצעה זו צורפו המילים של השיר של נעמי שמר, בכתב-ידה של המחברת.)



שמונה הצעות לסדר-היום, על הבעיות הבעורות שהסעירו את דעת-הציבור. מה נשאר מכל זה? היום כלולות לסדר-היום שתי הצעות בלבד. במקום שמונה נוסף על כך, אלה הן שתי הצעות לסדר-היום שאין לגביהן שום חילוקי-דיעות בין חברי-הכנסת המציעים לבין השרים ששיבבו. גם בין הטיעות בבית הזה אין שום חילוקי-דיעות

* לפי תקנון הכנסת, יום ד' מוקדש כולו להצעות-לסדר-היום ולהצעות-חוק של חברי-הכנסת. סעיף זה בתקנון הופר מזמן.

* נעדרו כליל סיעות מע"י, מפ"ם, אגו"י, המרכז החופשי, רק"ח ופא"י.